

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Випуск 1, 2026

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Головний редактор:

Сверлюк Ярослав Васильович, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Члени редакційної колегії:

Аніщенко Вікторія Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та гуманітарних дисциплін, Пенітенціарна академія України, Україна

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

Бобченко Оксана Юрївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музично-теоретичних дисциплін та інструментальної підготовки, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна

Буцяк Вікторія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гри на музичних інструментах, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Грiбiненко Юлія Олександрівна, доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри історії музики та музичної етнографії, Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової, Україна

Джус Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Кіндратюк Богдан Дмитрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика педагогічного факультету, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Клепар Марія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Крижановська Тетяна Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Крусь Оксана Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Кьон Наталя Георгіївна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри вокально-хорової підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», Україна

Лупаренко Світлана Євгенівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, Україна

Обух Людмила Василівна, доктор мистецтвознавства, доцент, професор, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Потапчук Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

Пріма Дмитро Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Пріма Раїса Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Прокопчук Вікторія Ігорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри гри на музичних інструментах, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Реда Яціне (Reda Jacyne), доктор соціальних наук (освіта), доцент, Університет Клайпеди (Klaipėda University), Литва

Рибалко Людмила Сергіївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Сверлюк Лілія Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри вокально-хорового мистецтва, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Ужинський Михайло Юрійович, кандидат мистецтвознавства, доцент, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Цюлюпа Наталія Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри естрадної музики, Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

Засновано у 2022 році. Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1742 від 23.05.2024 року.

Ідентифікатор медіа: R30-04137.
Суб'єкт у сфері друкованих медіа – РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (вул. Степана Бандери, буд. 12, м. Рівне, 33028, rectorat@rshu.edu.ua, тел. (0362) 63-62-09)

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, італійська, литовська, іспанська, болгарська.

Періодичність видання: 4 рази на рік.

Затверджено до друку та поширення через мережу інтернет відповідно до рішення Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол від 26.02.2026 р. № 2).

Матеріали друкуються мовою оригіналу. Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Фахова реєстрація (категорія «Б»):

Наказ МОН України № 220 від 21.02.2024. (спеціальності: A1 – Освітні науки, A4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), A5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)).

Офіційний сайт видання:
<https://journals.rshu.rivne.ua/index.php/art>

ЗМІСТ

<i>Бородіна Т. М., Гриценко О. Е.</i> ЗНАЧЕННЯ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	5
<i>Гумінська О. О., Кушнірук А. А.</i> МЕТОДИ РОЗВИТКУ СПІВАЦЬКОГО ГОЛОСУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА МУЗИЧНОМУ ЗАНЯТТІ В ЗДО.....	10
<i>Димченко С. С.</i> ТАЄМНИЦІ ПІЗНАННЯ ДИРИГЕНТСЬКОГО МИСТЕЦТВА В КЛАСІ ПРОФЕСОРА ІЛЛІ МУСІНА.....	18
<i>Закопець М. Л., Палаженко О. П., Димченко С. С.</i> ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКОНАВЦІВ-ДУХОВИКІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄВРОПИ.....	25
<i>Маргіна О. А.</i> ЕСТРАДНИЙ ВОКАЛ У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОГО ВИКОНАВЦЯ.....	32
<i>Мельничук С. Ф.</i> ОРГАННЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЕКСПЛІКАНТ ДУХОВНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ФОКУСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ.....	36
<i>Пшемінська Л. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В НОРВЕЗЬКИХ GRUNNSKOLER, KULTURSKOLER TA VIDEREGÅENDE SKOLER.....	41
<i>Саєнко Т. В., Дігтяр Н. М.</i> МАРИНІСТИЧНИЙ ПЕЙЗАЖ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ: МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	50
<i>Турко Н. Є.</i> АКТУАЛІЗАЦІЯ ТРАДИЦІЙ КОБЗАРСТВА У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ.....	58
<i>Цюлюпа Н. Л., Буцяк В. І.</i> «КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС» В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА.....	65
<i>Yablonska T. M.</i> DIDACTIC READINESS OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS FOR STUDENT-CENTERED LEARNING.....	70
<i>Литовченко В. С.</i> БАЛАНС ЛІДЕРСТВА ТА ПІДПОРЯДКОВАНОСТІ В РІЗНИХ ВИДАХ МУЗИЧНОГО ВИКОНАВСТВА: ВИКЛИКИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	76

CONTENTS

<i>Borodina T., Hrytsenko O.</i> THE SIGNIFICANCE OF CLASSICAL DANCE IN THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY CHOREOGRAPHY IN THE CONTEXT OF THE DIGITALISATION OF ART EDUCATION IN UKRAINE.....	5
<i>Huminska O., Kushniruk A.</i> METHODS FOR DEVELOPING THE SINGING VOICES OF PRESCHOOL CHILDREN IN MUSIC CLASSES AT PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	10
<i>Dymchenko S.</i> SECRETS OF COGNITION OF CONDUCTING ART IN THE CLASSROOM OF PROFESSOR ILYA MUSIN.....	18
<i>Zakopets M., Palazhenko O., Dymchenko S.</i> FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF WIND PERFORMERS IN THE SYSTEM OF HIGHER MUSICAL EDUCATION IN EUROPEAN COUNTRIES.....	25
<i>Marhina O.</i> POP VOCAL IN THE CONTEXT OF WORLD AND NATIONAL MUSIC CULTURE: VALUE ORIENTATIONS OF THE CONTEMPORARY PERFORMER.....	32
<i>Melnychuk S.</i> ORGAN ART AS AN EXPLICANT OF SPIRITUAL MUSICAL CULTURE IN THE FOCUS OF EUROPEAN TRADITION.....	36
<i>Psheminska L.</i> FEATURES OF MUSIC EDUCATION IN NORWEGIAN GRUNNSKOLER, KULTURSKOLER, AND VIDEREGÅENDE SKOLER.....	41
<i>Saienko T., Dihtiar N.</i> MARINE LANDSCAPE IN THE WORK OF UKRAINIAN ARTISTS: ARTISTIC AND PEDAGOGICAL ASPECT.....	50
<i>Turko N.</i> ACTUALIZATION OF KOBZAR TRADITIONS IN THE SYSTEM OF CONTEMPORARY ARTS EDUCATION	58
<i>Tsiuliupa N., Bytsyak V.</i> “CONCERT MASTER CLASS” IN THE STRUCTURE OF PROFESSIONAL TRAINING FOR FUTURE MUSIC TEACHERS.....	65
<i>Yablonska T.</i> DIDACTIC READINESS OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS FOR STUDENT-CENTERED LEARNING.....	70
<i>Lytovchenko V.</i> BALANCE OF LEADERSHIP AND SUBMISSION IN DIFFERENT TYPES OF MUSICAL PERFORMANCE: CHALLENGES OF REMOTE LEARNING.....	76

УДК 378.014:780

DOI <https://doi.org/10.32782/ART/2026-1-4>

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКОНАВЦІВ-ДУХОВИКІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄВРОПИ

Закопець Михайло Львович

доктор філософії,
доцент кафедри духових та ударних інструментів
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0002-8368-6495
e-mail: mzakopets@gmail.com

Палаженко Олег Петрович

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри духових та ударних інструментів
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0002-6992-8929
e-mail: palazhenkooleg@ukr.net

Димченко Сергій Станіславович

старший викладач кафедри духових
та ударних інструментів
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID ID: 0000-0002-4692-6197
e-mail: chansi_drums@ukr.net

У роботі висвітлено особливості формування професійної компетентності виконавців-духовиків у вищих навчальних закладах країн Західної та Східної Європи. Зазначено, що євроінтеграційні процеси сприяли підвищенню уваги до мистецьких дисциплін і активному включенню молоді в європейські культурні традиції. Це, своєю чергою, позитивно вплинуло на усвідомлення європейської ідентичності, поєднаної з національною самосвідомістю. На основі значних наукових досліджень, присвячених інтеграційним процесам у сфері європейської вищої освіти, було проаналізовано особливості підготовки виконавців-духовиків, які згодом стають педагогами, у таких країнах, як Польща, Велика Британія, Франція, Чехія, Німеччина, Австрія, Угорщина та скандинавські держави, включно зі Швецією, Фінляндією й Норвегією. Компаративний аналіз систем підготовки фахівців у музичній галузі різних європейських освітніх установ дозволив визначити ключові закономірності формування професійної компетентності, виокремити спільні характеристики й виявити відмінності між структурою навчального процесу в Україні та за її межами.

Значну увагу приділено важливості адаптації досвіду провідних європейських країн у контексті української системи вищої освіти. Цей досвід може бути цінним ресурсом для вдосконалення мистецької освітньої галузі в Україні. З огляду на переосмислення сучасних освітніх програм через вплив інтеграційних процесів і соціально-історичних змін, наголошується на інтенсифікації формування професійних компетенцій виконавців-духовиків відповідно до актуальних європейських стандартів і вимог.

Ключові слова: освіта, фахова компетентність, інтеграція, виконавець-духовик, заклади вищої освіти, досвід.

© Закопець М. Л., Палаженко О. П., Димченко С. С., 2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF WIND PERFORMERS IN THE SYSTEM OF HIGHER MUSICAL EDUCATION IN EUROPEAN COUNTRIES

Mykhailo Zakopets

Rivne State University of the Humanities

Oleg Palazhenko

Rivne State University of the Humanities

Serhiy Dymchenko

Rivne State University of the Humanities

The paper highlights the features of the formation of professional competence of brass performers in higher educational institutions of Western and Eastern Europe. It is noted that the European integration processes contributed to increased attention to artistic disciplines and the active inclusion of young people in European cultural traditions. This, in turn, had a positive impact on the awareness of European identity, combined with national self-awareness.

Based on significant scientific research devoted to integration processes in the field of European higher education, the features of the training of brass performers who later become teachers were analyzed in such countries as Poland, Great Britain, France, the Czech Republic, Germany, Austria, Hungary and the Scandinavian countries, including Sweden, Finland and Norway. Comparative analysis of the systems of training specialists in the musical field of various European educational institutions allowed to identify key patterns of formation of professional competence, to single out common characteristics and to reveal differences between the structure of the educational process in Ukraine and abroad.

Considerable attention is paid to the importance of adapting the experience of leading European countries in the context of the Ukrainian system of higher education. This experience can be a valuable resource for improving the artistic educational sector in Ukraine. In view of the rethinking of modern educational programs due to the influence of integration processes and socio-historical changes, emphasis is placed on the intensification of the formation of professional competences of brass performers in accordance with current European standards and requirements.

Key words: education, professional competence, integration, brass performer, higher education institutions, experience.

Постановка проблеми. У сучасному ХХІ столітті, коли провідними напрямками розвитку освіти стали гуманізація, гуманітаризація, демократизація та антропоцентризм, спостерігаються значні зміни, спрямовані на вдосконалення підготовки спеціалістів. Основна мета цих змін – вирівнювання потенційного розриву між фаховою підготовкою студентів в українських закладах вищої освіти та їхньою конкурентоспроможністю на європейському ринку праці.

Процеси європейської інтеграції в освітній сфері, зокрема у мистецтві, створили умови для масштабного реформування системи вищої освіти в Україні. Адже сучасні виклики потребують переорієнтації освітнього процесу відповідно до загальноєвропейських стандартів та критеріїв.

Європейський досвід у галузі мистецької освіти демонструє позитивні тенденції. У центрі уваги педагогічного процесу стоїть студент як головна цінність. Водночас активізація інтересу до мистецьких дисциплін сприяє залученню молоді до багатой культурної спадщини Європи. Це, своєю чергою, допомагає краще зрозуміти європейську ідентичність через призму національних тради-

цій. Тому аналіз специфіки мистецької освіти в Європі стає важливим для пошуку шляхів покращення вітчизняних освітніх практик. Такий обмін досвідом дозволяє адаптувати дієві напрацювання провідних країн до реалій сучасної України, враховуючи її соціально-культурні та економічні умови.

Окрему увагу варто приділити питанню підготовки фахівців мистецького спрямування, особливо виконавців-духовиків, у європейських навчальних закладах. Адже сьогодні духовна музична культура відіграє ключову роль на глобальному рівні, що лише підкреслює актуальність цього напрямку дослідження.

Метою пропонованої роботи є аналіз та висвітлення основних аспектів формування професійної компетентності виконавців-духовиків на основі досвіду європейських країн. Завдяки цьому можна окреслити перспективи подальшого розвитку української мистецької освіти й підготувати майбутніх фахівців до нових викликів сучасного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники неодноразово звертали свою увагу на

вивчення інтеграційних процесів у сфері вищої освіти. Серед таких науковців варто відзначити Я. Болюбаша, Л. Гребневу, І. Мороза, В. Денисенка, В. Журавського та І. Бабина, які глибоко занурювалися у цю тему, розкриваючи її основні аспекти.

Особливо актуальною залишається проблема підготовки майбутніх спеціалістів у мистецькій сфері, таких як музиканти, виконавці та педагоги. Ця тематика отримала значну увагу у вітчизняних науково-дослідних роботах.

До числа вчених, які детально розглядали процес формування виконавських навичок і професійної компетентності майбутніх фахівців у мистецтві, належать А. Козир, А. Волинець, Л. Масол, О. Олексюк, М. Михаськова, Т. Пляченко, Г. Падалка, О. Палаженко, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова, А. Растрігіна, В. Прокопчук та інші.

Окрему увагу в наукових дослідженнях приділено питанням педагогічної освіти у західно- та східноєвропейських країнах. Роботи таких авторів, як Г. Коган, М. Мороз, Г. Ніколаї, І. Сташевська, В. Прокопчук, С. Бобраков, А. Мукашева, З. Буровська, Е. Липська, В. Янковський, В. Рошер і Д. Кубіновський, багаті на цінні спостереження та висновки. У цих дослідженнях не лише аналізуються системи підготовки фахівців європейської та української шкіл вищої освіти – наголос також зроблено на інтеркультурному впливі мистецької освіти на розвиток нового покоління. Усі ці напрацювання є важливим кроком до вдосконалення освітніх підходів і гармонізації процесів підготовки фахівців у сучасному освітньому просторі.

Виклад основного матеріалу. Беручи до уваги, що система вищої освіти багатьох європейських країн поділяється на унітарну та бінарну моделі, слід проаналізувати специфіку підготовки майбутніх музикантів-духовиків у закладах вищої освіти обох типів. Унітарна система характерна для таких країн, як Австрія, Італія, Фінляндія, Іспанія та Швеція.

У цих державах вищу освіту забезпечують переважно університети, які здійснюють підготовку фахівців природничого, соціально-гуманітарного, технічного та економічного напрямів за ступеневою структурою. Для таких освітніх закладів притаманна орієнтація на теоретичну основу навчання, суворе дотримання традицій у підготовці фахівців і виховному процесі.

Бінарна система формувалася у країнах, таких як Німеччина, Англія, Греція, Ірландія, Бельгія, Данія, Нідерланди, Норвегія, Франція та Швейцарія. Ця модель вирізняється своїм подвійним підходом: поряд із традиційною системою існує неуніверситетський сектор вищої освіти, орієнтований здебільшого на посилену практичну підготовку студентів.

Основним недоліком такої системи є те, що в неуніверситетських закладах неможливо здобути науковий ступінь доктора філософії або доктора наук – це доступно лише в класичних університетах (Пак, 2019, с. 49).

Становлення системи освіти Польщі тривало протягом значного періоду. Ґрунтовними педагогічними дослідженнями у сфері вищої музичної освіти в Польщі займалися такі науковці, як М. Карчмаржик, Е. Липська, А. Питляк, З. Буровська, В. Янковський, І. Войнар, М. Пшиходжінська, А. Бялковський, С. Жатан та інші. Підготовка фахівців за музично-педагогічним та мистецьким напрямами здійснюється у низці навчальних закладів, серед яких університети (з правом змінювати перелік факультетів і спеціальностей), вищі педагогічні школи (педінститути), академії мистецтв (музичні, художні, театральні), а також учительські колегії (Мороз, 2018, с. 148).

Жешувський університет, заснований у 2001 році шляхом об'єднання трьох незалежних закладів вищої освіти – Жешувської Вищої педагогічної школи, Жешувського замиського економічного факультету Краківської сільськогосподарської академії імені Г. Коллонтая та філії Університету Марії Кюрі-Склодовської в Жешуві. Університет пропонує підготовку фахівців за 55 напрямами на 12 факультетах, серед яких варто виділити педагогічний факультет (спеціальність «Педагогіка»), факультет мистецтв (спеціальності «Графіка» і «Візуальні мистецтва») та окремий музичний факультет, створений на базі Інституту музики. Музичний факультет здійснює навчання за такими програмами: «Художня освіта в галузі музичного мистецтва», «Джаз і розважальна музика» та «Інструменталістика» (Прокопчук, 2020).

Інститут музичного мистецтва (Instytut Muzyki) Зеленогурського університету (Uniwersytet Zielonogórski) проводить підготовку фахівців у різних галузях класичної та популярної музики. Основні напрями включають методичну діяльність (викладання музики), виконавське мистецтво (гра на музичних інструментах, вокал, диригування), творчу роботу (композиція, аранжування) і популяризацію мистецтва (розвиток музичної культури). (Прокопчук, 2020).

Майбутні професіонали, які здобули освіту за спеціальністю «Художня освіта в галузі музичного мистецтва» і отримали кваліфікацію вчителя, викладача, інструменталіста, диригента, лектора, вокаліста, організатора або аніматора у сфері культури та мистецтва, композитора тощо, мають широкі можливості для реалізації своїх знань. Вони можуть займатися викладацькою діяльністю в школах, керувати творчими колективами, бути їхніми активними учасниками чи створювати власні ансамблі – як інструментальні, так і

вокальні. Для випускників інших мистецьких спеціальностей також є шанс викладати в школах, але для цього необхідно пройти додаткову підготовку: курси психології, педагогіки, дидактики, а також навчальну й педагогічну практику.

Особливу увагу варто звернути на те, що в Польщі музично-естетичне та культурне виховання молоді займає важливе місце. Сучасна вчена Г. Ніколаї у своїх дослідженнях неабияк сприяла розумінню цього питання. Зокрема, у 2008 році вона запровадила термін «музично-педагогічна компаративістика», який відкриває перспективи для вивчення підготовки майбутніх музикантів та педагогів через призму порівняльної педагогіки. Завдяки цьому можна глибше аналізувати особливості й виклики музично-педагогічної освіти у відповідних контекстах.

Дослідження Ганни Ніколаї висвітлюють і тривалий шлях розвитку музично-педагогічної освіти в Польщі. Вона розглядала становлення цієї галузі – від діяльності окремих музикантів-педагогів у навчальних закладах до того моменту, коли музична педагогіка стала самостійним напрямком у системі мистецької освіти. Це дає змогу зрозуміти, як історичний аспект впливає на сучасний формат підготовки фахівців у галузі музики та педагогіки (2008, с. 11).

Основною метою педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, як і виконавця на духових інструментах, у Польщі є спрямованість на розвиток художньо-естетичних цінностей учнів, їх творчого самовираження та здатності оцінювати реальність. Це зумовлює необхідність, щоб майбутні фахівці володіли широким спектром спеціальних музичних знань, виконавських навичок і мистецько-інтерпретаційних можливостей, які дозволять їм ефективно проводити навчальну і виховну роботу з дітьми. Удосконалення професійної підготовки вчителів музики та музикантів-виконавців націлене на формування педагогічної майстерності, адже питання виховання конкурентоспроможних професіоналів залишається актуальним як для Польщі, так і для нашої країни.

Учитель музичного мистецтва як у Польщі, так і в Україні є освітнім спеціалістом, що володіє системою педагогічних знань та практичними виконавськими навичками. Він здатний застосувати різні методики викладання, має високий рівень мистецької ерудиції та добре обізнаний із технологіями виховання школярів різного віку. Фахова компетентність майбутніх виконавців на духових інструментах і вчителів музики в Україні визначається певними музично-педагогічними вимогами. Зміст їх професійної підготовки орієнтований на формування особистості виконавця й педагога, який зможе ефективно вирішувати професійні завдання, вмів поєднуючи організаційну діяльність із педагогічною роботою.

Дослідниця М. Мороз, провівши порівняльний аналіз особливостей професійної підготовки майбутніх спеціалістів у сфері мистецтва в українських і польських закладах вищої освіти, зробила висновок, що процес формування професійної компетентності майбутніх музикантів-виконавців і педагогів відбувається за подібними принципами і критеріями (2018, с. 152).

До початку ХХІ століття в Чеській Республіці не було чітко встановлених вимог до освіти педагогів-музикантів. Лише наприкінці ХХ століття, на тлі реформування середньої та вищої освіти, почали зміщуватися акценти щодо змісту і якості освіти. Однак найбільш значущим фактором, який призвів до докорінних змін у сфері вищої освіти, став Болонський процес. Його результатом стало створення спільного європейського освітнього простору та впровадження двоступеневої системи педагогічної підготовки на рівні вищої освіти (Прокопчук, 2020).

Музичну освіту в Чеській Республіці можна отримати у таких вищих навчальних закладах: Академія образотворчих мистецтв (AVU), Академія виконавських мистецтв у Празі (AMU), де студенти музичного факультету спеціалізуються на грі на музичних інструментах, Академія мистецтва, архітектури та дизайну (VŠUP), Празька консерваторія та Яначкова Академія музичних мистецтв у місті Брно (Мукашева, 2014).

У німецьких закладах вищої освіти підготовка майбутніх фахівців у музичній сфері відіграє особливо важливу роль, з акцентом на практичному досвіді студентів. Музична освіта має свою специфіку, яка полягає в різнобічному залученні здобувачів до музичного мистецтва. Музика не існує окремо, вона тісно взаємопов'язана з іншими видами мистецтва, що впливає на методи навчання.

З цієї причини значна частина навчального часу у вищих закладах присвячена вивченню історії та теорії музики, розвитку практичних навичок і застосуванню отриманих знань на реальних прикладах, у тому числі через роботу з учнями. У Німеччині навчання вчителів музики здійснюється за двоступеневою системою, яка передбачає здобуття освітніх ступенів бакалавра і магістра. Таку підготовку проводять у педагогічних і музичних школах, університетах, а також вищих школах мистецтв (Прокопчук, 2020). Здобуття вищої освіти характеризується не лише вибором спеціалізації, але й врахуванням навчального закладу та регіону майбутнього працевлаштування, що суттєво впливає на визначення освітньої програми.

Як уже зазначалося раніше, у Німеччині виражене тісне поєднання теорії та практики у процесі навчання у вищих закладах освіти. Це спричиняє поділ підготовки майбутніх фахівців на два основні етапи: теоретичний і практичний, який

включає стажування у школі. Під час навчання у закладах вищої освіти Німеччини студенти, що спеціалізуються на педагогіці чи інструментальній виконавській майстерності, опановують широкий перелік дисциплін, пов'язаних із музикою. Серед них: теорія музики, аналіз музичних форм, музична педагогіка, музикознавство, розвиток слухових навичок, хор і джазовий хор, вокал, класичний камерний ансамбль, читання партитур та інші. Крім традиційних занять, студентів активно залучають до участі у різноманітних проєктах і дослідницькій діяльності.

Показово те, що у загальноосвітніх школах Німеччини обов'язковою є організація музичних факультативів та мистецьких гуртків. Тому випускники повинні мати належну підготовку для роботи з такими формами творчої діяльності.

Особливість професійної музично-педагогічної підготовки виконавців-духовиків та майбутніх учителів музики в університетах Німеччини, зокрема в Університеті музики та театру імені Фелікса Мендельсона Бартольді в Лейпцигу, полягає в чітко сформованій структурі освітньої системи. Вона поділена на три основні блоки: музично-теоретичний, педагогічний та мистецько-практичний. Такий підхід забезпечує комплексну професійну підготовку студентів у різноманітних напрямках – педагогічному, музичному та вокальному.

Програма охоплює широкий спектр спеціалізацій, таких як мистецько-практична, музично-теоретична та музично-педагогічна. Серед них: рання музика, фортепіано (включно з диригуванням), духові та ударні інструменти, драматургія, навчання в драматичному інституті «Ганс Отто», класичний спів, струнні інструменти (зокрема арфа), музикознавство, музична композиція, освіта для церковних музикантів, загальна музична освіта та популярна музика, включно з джазом. Такий підхід до навчального процесу дозволяє гармонійно поєднувати теоретичні знання з практичними навичками, готуючи майбутніх фахівців до роботи в різних професійних сферах та культурно-освітніх установах (Бобраков, 2012).

Вища освіта у сфері мистецтва у Франції ставить акцент на формуванні висококваліфікованих педагогів-мистецтвознавців, які в майбутньому реалізовуватимуть свій потенціал у різних напрямках. Зокрема, вони можуть працювати як викладачі інструментальних класів у школах або займати посаду координаторів культурних проєктів, співпрацюючи з мистецькими закладами, такими як філармонії, театри, концертні зали чи музеї.

Окрім своєї освітньої функції, ці заклади слугують базою для навчального процесу шкіл, що ще більше зміцнює взаємовідносини між освітнім і культурним середовищем. Такий підхід дозволяє

максимально ефективно використовувати ресурси мистецького простору для навчання школярів, а також забезпечує студентів-практикантів необхідною платформою для набуття практичного досвіду.

Як зазначає дослідниця В. Прокопчук, яка вивчає процеси євроінтеграції у сфері мистецтва, аналізуючи діяльність Паризької вищої національної консерваторії музики й танцю та Ліонської національної консерваторії, вдалося встановити цікаву закономірність. Тісна співпраця між французькими закладами освіти й провідними діячами культури та мистецтва сприяє інтеграції місцевих і національних мистецьких традицій у навчальний процес. Це не лише збагачує культурну освіту студентів, але й підвищує інтерес до різноманіття культур інших країн, відкриваючи нові горизонти для творчого розвитку (Прокопчук, 2020).

В угорській музичній освіті, зокрема в Музичній академії імені Ференца Ліста, чітко простежується акцент на вивчення національного музичного фольклору. Це включає прослуховування музичних творів, співи та інші методи, які виступають ефективним засобом розвитку музично-слухових навичок, а також забезпечують долучення до національної культурної та мистецької спадщини (Михаськова, 2020).

В австрійських закладах вищої освіти, таких як Віденський університет музики й виконавського мистецтва або Віденська консерваторія, професійна підготовка музикантів і педагогів базується на інтегрованому підході. Основною метою цього підходу є поєднання музичного мистецтва зі словом, танцем і театральним мистецтвом. Через це у навчальних програмах значну увагу приділяють дисциплінам виконавського, танцювального та ритмопластичного спрямування (Михаськова, 2020).

Музично-педагогічна освіта в Австрії спрямована переважно на практичну реалізацію навичок у сферах інструментального виконавства та танцювального мистецтва. У Віденському університеті музики, наприклад, особливий акцент робиться на виконавських мистецтвах, театральній справі та кінематографі. Варто зазначити, що заклад має 24 факультети, які також називають інститутами, що пропонують широкий спектр можливостей для творчого розвитку (Прокопчук, 2020).

У Норвегії система музичної освіти базується на сенсорно-рефлексивних методах, які акцентують увагу на використанні рухових прийомів, безпосередній участі у навчальному процесі, залученні чуттєвого сприйняття та навіювань. В основі музично-педагогічної системи країни лежать педагогічні концепції школи Стайнера (Steiner skole) та методика Шінічі Сузукі (Suzuki). У країні функціонує понад 1,5 тисячі музичних

і приватних шкіл, частина з яких фінансується муніципалітетами. Також діють шість консерваторій, а талановиті діти мають можливість навчатися в інституті Барратт Дуге (Михаськова, 2020).

У Фінляндії державна політика орієнтована на побудову «суспільства добробуту», в основі якого лежить усвідомлення важливості освіти всіма її здобувачами – як учнями, так і студентами. Це передбачає формування необхідних компетенцій, які дозволяють досягати поставлених цілей, виконувати завдання та індивідуально сприймати світ. Однією з ключових особливостей фінської системи освіти є високий статус професії вчителя. Кожен майбутній фахівець, який отримав ступінь магістра й прагне працювати в школі, повинен відповідати високим вимогам ринку праці. Як свідчить статистика, лише 10% із 30% найкращих випускників педагогічних факультетів у результаті конкурсного відбору отримують можливість працювати у закладах загальної середньої освіти.

Висновки. Провівши порівняльний аналіз систем підготовки фахівців у галузі мистецтва в закладах вищої освіти багатьох європейських країн, можна виділити кілька спільних рис.

Підготовка фахівців завжди структурована за трьома ступенями освіти: бакалавр, магістр, док-

тор філософії. Майбутні спеціалісти з музичного мистецтва здебільшого вивчають подібний набір дисциплін. До музично-теоретичних предметів належать аналіз музичних форм, гармонія, соль-феджіо тощо. Виконавський блок охоплює такі напрямки, як опанування музичних інструментів, робота в інструментальних ансамблях, диригування. Теоретико-історична складова включає історію музики та загальні аспекти музичної теорії. Психолого-педагогічний блок передбачає знання в галузі психології, педагогіки та застосування сучасних технологій у музиці. Більшість європейських навчальних закладів базуються на певних ціннісних орієнтирах, що ґрунтуються на національних освітніх традиціях і враховують соціально-культурне середовище, яке впливає на структуру й зміст освітнього процесу. Таким чином, сучасні інтеграційні процеси в сфері освіти тісно переплітаються з національними традиціями, історичними й культурними особливостями, а також соціально-економічними чинниками.

Перспективи подальших досліджень полягають у всебічному та системному аналізі європейського досвіду формування професійної компетентності виконавців-духовиків із акцентом на аксіологічно-творчий підхід.

Література:

1. Бобраков С. (2012). Становлення та розвиток системи професійної підготовки вчителів у Німеччині. *Вісник Житомирського державного університету. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. 65. С. 123–126.
2. Коган Г. (2010). Професійна підготовка вчителів як складова педагогічної освіти Швеції. *Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. 1.31. С. 112–119.
3. Котун К. (2012). Особливості професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи у Фінляндії. *ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди»*. Т. I (1): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». Київ: Гнозис. С. 309–315.
4. Михаськова М. (2020). Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія «Педагогічні науки»*. № 1. С. 74–79.
5. Мороз М. О. (2018). Особливості здійснення фахової підготовки майбутніх учителів музики в закладах вищої мистецької освіти України та Польщі: порівняльний аналіз. *Українська полоністика*. Вип. 15. С. 146–156.
6. Мукашева А. (2014). Організація вищого музикального образования в Чехии, Болгарии и Австрии: сравнительный аспект. *Вестник КазНУ. Серія «Педагогические науки»*. № 1 (41). С. 119–126.
7. Ніколаї Г. Ю. (2008). Розвиток музично-педагогічної освіти в Польщі (XX століття): автореферат дис... доктор педагогічних наук). Київ.
8. Пак Н. Т. (2019). Вища освіта Франції: зарубіжний досвід. *Оновлення системи і змісту університетської освіти: нові підходи, нова якість*. Львів: ФУФБ. С. 48–53.
9. Попович Н., Буркало С. (2016). Досвід реалізації компетентнісного підходу у неперервній професійній підготовці вчителя музики прогресивних європейських країн. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. № 1. Київ. С. 14–19.
10. Прокопчук В. (2020). Методологічна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в європейському освітньому просторі. *Іноватика у вихованні*. Вип. 11. Рівне: РДГУ. С. 122–134.

References:

1. Bobrakov S. (2012). Stanovlennia ta rozvytok systemy profesiinoi pidhotovky vchuteliv u Nimmechchyni [Formation and development of the teacher training in Germany]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Pedagogichni nauky*, 65, 123–126. [in Ukrainian].
2. Kohan H. (2010). Profesiina pidhotovka vchuteliv iak skladova pedagogichnoi osvity Shvetsii [Professional teacher training as a component of Swedish teacher education]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu im. V. O. Suhomlynskoho. Serii: Pedagogichni nauky*, 1.31, 112–119. [in Ukrainian].

3. Kotun K. (2012). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnih vchuteliv pochatkovoї shkoly u Finliandii [Features of professional training of future primary school teachers in Finland]. *DVNZ Pereiaslav-Hmelnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. H. Skovorody. Tom 1*. Kyiv: Hnosys. S. 309–315. [in Ukrainian].
4. Moroz M. O. (2018). Osoblyvosti zdiisnennia fahovoї pidhotovky maibutnih uchyteliv muzyky v zakladah vyschoї mystetskoї osvity Ukrainy ta Polschi: porivnialnyi analiz [Features of professional training of future music teachers in institution of higher art education in Ukraine and Poland: a comparative analysis]. *Ukrainska polonistyka*, 15, 146–156. [in Ukrainian].
5. Mukasheva A. (2014). Organizatsiia vysshego muzykalnogo obrazovaniia v Cheshii, Bolgarii i Avstrii: sravnitelnyi aspekt [Organization of higher music education in the Czech Republic, Bulgaria and Austria: comparative aspect]. *Vestnik KazNU. Serii: «Pedagogicheskie nauki»*, 1(41), 119–126. [in Ukrainian].
6. Myhaskova M. (2020). Zarubizhnyi dosvid profesiinoi pidhotovky maibutnih uchyteliv muzychnoho mystetstva [Foreign experience of professional training of future teachers of music art]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. Serii: Pedahohichni nauky*, 1, 74–79. [in Ukrainian].
7. Nikolai H. Yu. (2008). Rozvytok muzychno-pedahohichnoї osvity v Polschi (XX stolittia) [Development of music and pedagogical education in Poland (XX century)]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv. [in Ukrainian].
8. Pak N. T. (2019). Vyscha osvita Frantsii: zarubizhnyi dosvid [French higher education: foreign experience]. *Onovlennia systemy i zmistu universytetskoї osvity: novi pidhody, nova yakist*. Lviv: FUFB, 48–53. [in Ukrainian].
9. Popovych N., Burkalo S. (2016). Dosvid realizatsii kompetentnisnoho pidhodu v neperervnii profesiinii pidhotovtsi vchytelia muzyky prohresyvnyh ievropeiskykh krain [Experience of realization of the competence approach in continuous professional training of the teacher of music of the progressive European countries]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi*, 1, 14–19. [in Ukrainian].
10. Prokopchuk V. (2020). Metodolohichna pidhotovka maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva v evropeiskomu osvitnomu prostori [Methodological training of future music teachers in the European educational space]. *Innovatyka v vyhovanni*, 11, 122–134. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 16.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.03.2026

Наукове видання

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості

Випуск 1, 2026

Засновано у 2022 році

Засновник:

Рівненський державний гуманітарний університет

Періодичність видання: 4 рази на рік

Українською та англійською мовами

Коректура • В. О. Бабич

Комп'ютерна верстка • О. І. Молодецька

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 8,84.

Дата розміщення онлайн: 27.03.2026. Дата друку: 03.04.2026.

Зам. № 0326/228. Наклад 100 прим.

Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.